

צב:

עין משפט
נר מצוה

החובל פרק שמיני בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) [מסכת ק"ב, בית י"ט] (ב) [אמר ליה ר' יוחנן] (ג) [בית י"ט] (ד) [דאמר ר' יוחנן] (ה) [בית י"ט] (ו) [בית י"ט] (ז) [בית י"ט] (ח) [בית י"ט] (ט) [בית י"ט] (י) [בית י"ט] (יא) [בית י"ט] (יב) [בית י"ט] (יג) [בית י"ט] (יד) [בית י"ט] (טו) [בית י"ט] (טז) [בית י"ט] (יז) [בית י"ט] (יח) [בית י"ט] (יט) [בית י"ט] (כ) [בית י"ט] (כא) [בית י"ט] (כב) [בית י"ט] (כג) [בית י"ט] (כד) [בית י"ט] (כה) [בית י"ט] (כו) [בית י"ט] (כז) [בית י"ט] (כח) [בית י"ט] (כט) [בית י"ט] (ל) [בית י"ט]

אלא שמנייה אח עממו על כרחו הטיל רטוטו רטוט. ששים איש רלו ולא גוש. כלומר טול אויף על אותו על גביך כלומר הוה לדבריו ואל תענהו. מוש לשון לא יימש (שמות יג) כלומר הסיריהו אלך כמו סורו נא (בראשית יט) : שפסם שרי. אמר לה והיא ענתה שרי גברתי : (סויעיני) שטייפי. עיניו מלפות למעלה למרחוק למוותו ומזירו ככתובות (דף ס.) עיניו : שפיל ואולי. כלומר מחמת ענותו שאלו לא יהא בוש מלשאל דבר הארץ על בין למורה בין לפרנסתו ולתנועו חובו : (שפאשר ייטב וגו'. נאכניגיל כמיב שהיתה מתנבזה שימות נבל בעלה ובתוך דכריה מרמזת לדוד שחזרו את ישיה : פלני. אכלות ומכאובות : ולי אני עבדך. אלמא קובל היה עליו שלא יזמנו למשה : (שפיון. לאו מקרא נפקי אלא מילתא בעלמא הוא דקאמרי אינשי ולא דוקא הוא : ויוסף אברהם. מתקנא בלחם : חמרל למריה ופיוסא לשקיייה. היין של מלך הוא והסומן אותו ממויק עובד לשר המשקה ולא למלך (א) : ויוסטר אש ידיו. מלה חכמה והגדולה במשה כאלו הוא נותנה להשוע והיא אינה אלא מפי הקב"ה : גללי. אגניס לשון מורי. ל"א גללים ממש וראשון ישר דגללים ממש אורחיה הוא : קינא דשרכי. אלהות בעלים ואין עושים פרי כמו (גברא דשרכא בטל כלומר דרך דקל רע ליגדל נדר אילן סיק : המוכר לעמא עמא אדם דקמי אונקי של דרגש ושל שולן עמאה ושל מנורת עץ טהורה זה הכלל הממוכר לעמא עמא לעבור טהור. אונקלי מסמר של מתכת עשוי כמולג לתלות שם במה בעת הפשטה ותחוש כבולל כדאמרינן במתמיד נשחט (פסחים סד.) אונקליות של כרזל היו מחובין בעמורים כו'. ואם מחבו כמנורת עץ דפשוטי כלי עץ (ו) בטל מסמר לגבה ולינה מקבולת טומאה ואפי' נגעה בו טומאה אכל דדרגש ובשולן שמקבלין טומאה הן אף הוא מקבול טומאה : לא למנס הלך ודויר. רבי אליעזר סגר ודויר עוף עמא הוא ורבנן פליגי עליה כשמיעת חולין באלו טריפות (ו' סה.) : ודויר. אשטורני"ל : קריס סבדך. כותל להסירמו ולא עקן : דמי גודא. כותל הפל עליו כלומר הינחו ויפול נרשעו דהוה נדיס : דשפיס מיני. ששמיט מינה כנר נמא : לא ספדי ביה קלא. מוט"א בנע"ו. כלומר דבר הנלך לך פעם אחת שוב לא מבוהו : אי דליס דורא דלינא. אס מדלה ותגביה המשו עמי דלינא. דורא משקי. משל הוא שאין אדם רוצה ליכנס בסכנת חזק ממון ותחת עול דבר אלא אם כן משתק חזירו עמו : כי הוינן וזערי לגביר. כשהיינו לגביר היינו חשוכים כנגדי : השפא דקשינא. עשוי שהקטנו הגו שפלים כתיבוקות : אחר

ועמא עמא. לא די לו נגשו עליו הכתוב חונה : שיוין גיטו לאוכל שמרית : אוכפא חמור והסיריהו אלך ושים

ומומא ממוא יקרא א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא (א) דאמור רבנן (ב) השכם ואכול בקיין מפני החמה ובחורף מפני הצנינה ואמרי אינשי שיתין רהוטי רהוט ולא ממו לגברא דמצפרא כרד (ב) דכתיב : לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכם שרב ושמש א"ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא (ב) ועברתם את ה' אלהיכם זו קרית שמע ותפלה וברך [את] לחמך ואת מימך זו פת במלח וקיתון של מים מכאן ואילך והסירותי מחלה מקרבך ותניא (ב) מחלה זו מרה ולמה נקרא שמה מחלה ששמונים ושלושה חלאין יש בה מחלה בגימטריא הכי הוה וכולן פת במלח שחרית וקיתון של מים מבטלן א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא (א) דאמור רבנן (ב) דכתיב קריי חמרא אוכפא לגביך מוש א"ל דכתיב יויאמר הנה שפחת שרי אי מזה באל ואנה תלכי ותאמר מפני שרי גברתי אנכי בורחת אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי מילתא גנאה דאית ביך קדים אמרה א"ל דכתיב : ויאמר עבד אברהם אנכי א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי (א) שפיל ואויל בר אווזא קינא למינהו (א) והטיב ה' לאדני וזכרת [את] אמתך אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי שיתין תכלי ממינה (א) לככא דקל חבריה שמע ולא אכל אמר ליה דכתיב : ולי אני עבדך ולצדוק הבהו ולבניהו בן יהודע ולשלמה עבדך לא קרא א"ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא (ב) ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו וכתיב בתורה : ויוסף אברהם ויקח אשה וישמה קמורה אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי חמרא למריה טיבותא לשקיייה אמר ליה דכתיב (א) וסמכת את ירך עליו (ב) למען (ג) ישמעון ויראון כל עדת בני ישראל וכתיב (ד) ויהושע את נון מלא רוח חכמה כי סבך משה את דיו עליו וישמעו אליו (ה) כל בני ישראל וגו' אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי כלבא בכפניה גללי מבלע (א) דכתיב (ב) נפש שכעה תבוט גופת ונפש רעבה כל מר מחוק א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי מטייל ואויל דיקלא בישא גבי קינא דשרכי (א) אמר ליה דבר זה כתוב בתורה שנוי בנביאים ומשולש בכתובים ותנן במתניתין ותנינא בברייתא כתוב בתורה דכתיב (א) ויילך עשו אל ישמעאל שנוי בנביאים דכתיב (ב) ויתלקמו אל יפתח אנשים רקים (ו) והיו עמו ומשולש בכתובים דכתיב (ג) כל עוף למינו ישכון ובני אדם לדומה לו תנן במתני' (א) כל המחובר למאטא טמא כל המחובר לטהור טהור ותנינא בברייתא (ב) רבי אליעזר אומר לא לחנם הלך וזויר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי קרית חבדך ולא ענך (א) רמי גודא רבה שדי ביה א"ל (א) יען טהרתך ולא טהרת משומאתך לא טהרי עוד אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בירא דשתית מיניה לא תשרי ביה קלא א"ל דכתיב (א) לא תתעב אדומי כי אחיך הוא ולא תתעב מצרי כי גר היית בארצו אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי אי דלית דורא דלינא ואי לא לא דלינא אמר ליה דכתיב (א) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלך (א) רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בר הוינן וזערי לגביר השתא דקשינא לדרדקי אמר ליה מעיקרא כתיב (א) וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ולכסוף כתיב

שיתין רהוטי רהוט. פירש הר"ר משולש שיש כשנה ששה עמים זעק וקליר וקור ומוס וקין ומוקף ומפרש בפרק המקבל (ב"מ דף קו:) שכל אחד שני חדשים והס' יום ובתנא דתק דלורחא דגמלא כתיב כמו שיתין מילי מני לככא דנפמון ובאלו טריפות (חולין דף נח:) שיתין מלמי דפרחל תלו ליה בקורנסייה (א) חמרא אברה וטיבותא לשקיייה. כלומר המשקה עומן עיין יפה למי שהוא רוצה כלומר כדמיר כמדרש טוב עין יצורך זה משה רבינו ע"ה שא"ל הקב"ה וסמכת ירך והוא סמך נב' ידיו כדמכתיב ויסמך ידיו עליו ונקוטרום פי נע"א : גבי קינא דשרכי. כלומר מקום כנעלים ופי קינא היינו מקום כמו תלתא תאלי כמלא קינא דהכונס (לעיל דף נח:) וכן מפרש נסוכה (דף נב:) וש"ס) תלתא טרפי כנח קינא כנעלים אחר שלשה עלין סמוכין זה על זה שכן דרך ההדסים ונקוט' פי שכל ג' עלים (ס) בקנה אחד ואס' כן לא ימלא לעולם דגס כשר :

דשרכי. כנעלים וכן כשרכא כסוף יש נחלין (ב"ב דף קלט. וס"ט) כמו איש יודע לך (בבבבב) ומתרגמין גברא נחשיתין ומפי' ר"מ נח ונעל ונערוך נוחם שידן כנע"ו ומפרש לשון שקט ומשקוט הארץ מרגומו ושדוכת ארעא (שופטים ס) : (פי' סוף' כ"ב קלט. ס) : משולש ככתובים. כל עוף כקף למינהו ויפון אין זה מקרא נכל המורה ושמה כספר בן סירא הוא וכן (א) סלסלה ותרוומן ויזן נדיבים מושיבך : דאכא

הגהות הב"ח (א) [ב"ב נמטן וישמעו כל] (ב) [עמד כליל ויחית ויחולן] (ג) [שם רשעתו] (ד) [אלי בני כליל ויחית כל] (ה) [מחוק : (א) ר"י] (ו) [דיה חמלא ותי' למלך סקידי] (ז) [ואחרי מיה כי סמך משה אס ידיו עליו מלה חכמה : (ד) ר"ה המחזיר] (ח) [וי' כלי עץ הוא בטל : (ה) תיסי' דיה בני ותי' ונקוטרום פי' שכל ג' עלים בערוק אחד :

לעני רש"י אשטורני"ל. ודויר. מוט"א. רב אדמה.

מוסף רש"י מחלה זו מרה. שהמריה שבה נבלה ונכנסת ומתפשטת בגידן ונפלת (ב"מ ס"ד.) וקיתון של מים. למי שאל לו יין וסוס.

דשרכי. כנעלים וכן כשרכא כסוף יש נחלין (ב"ב דף קלט. וס"ט) כמו איש יודע לך (בבבבב) ומתרגמין גברא נחשיתין ומפי' ר"מ נח ונעל ונערוך נוחם שידן כנע"ו ומפרש לשון שקט ומשקוט הארץ מרגומו ושדוכת ארעא (שופטים ס) : (פי' סוף' כ"ב קלט. ס) : משולש ככתובים. כל עוף כקף למינהו ויפון אין זה מקרא נכל המורה ושמה כספר בן סירא הוא וכן (א) סלסלה ותרוומן ויזן נדיבים מושיבך : דאכא

ולצדוק הבהו ולבניהו בן יהודע ולשלמה עבדך לא קרא א"ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא (ב) ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו וכתיב בתורה : ויוסף אברהם ויקח אשה וישמה קמורה אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי חמרא למריה טיבותא לשקיייה אמר ליה דכתיב (א) וסמכת את ירך עליו (ב) למען (ג) ישמעון ויראון כל עדת בני ישראל וכתיב (ד) ויהושע את נון מלא רוח חכמה כי סבך משה את דיו עליו וישמעו אליו (ה) כל בני ישראל וגו' אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי כלבא בכפניה גללי מבלע (א) דכתיב (ב) נפש שכעה תבוט גופת ונפש רעבה כל מר מחוק א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי מטייל ואויל דיקלא בישא גבי קינא דשרכי (א) אמר ליה דבר זה כתוב בתורה שנוי בנביאים ומשולש בכתובים ותנן במתניתין ותנינא בברייתא כתוב בתורה דכתיב (א) ויילך עשו אל ישמעאל שנוי בנביאים דכתיב (ב) ויתלקמו אל יפתח אנשים רקים (ו) והיו עמו ומשולש בכתובים דכתיב (ג) כל עוף למינו ישכון ובני אדם לדומה לו תנן במתני' (א) כל המחובר למאטא טמא כל המחובר לטהור טהור ותנינא בברייתא (ב) רבי אליעזר אומר לא לחנם הלך וזויר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי קרית חבדך ולא ענך (א) רמי גודא רבה שדי ביה א"ל (א) יען טהרתך ולא טהרת משומאתך לא טהרי עוד אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בירא דשתית מיניה לא תשרי ביה קלא א"ל דכתיב (א) לא תתעב אדומי כי אחיך הוא ולא תתעב מצרי כי גר היית בארצו אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי אי דלית דורא דלינא ואי לא לא דלינא אמר ליה דכתיב (א) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלך (א) רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בר הוינן וזערי לגביר השתא דקשינא לדרדקי אמר ליה מעיקרא כתיב (א) וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ולכסוף כתיב

הנה

ולצדוק הבהו ולבניהו בן יהודע ולשלמה עבדך לא קרא א"ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא (ב) ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו וכתיב בתורה : ויוסף אברהם ויקח אשה וישמה קמורה אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי חמרא למריה טיבותא לשקיייה אמר ליה דכתיב (א) וסמכת את ירך עליו (ב) למען (ג) ישמעון ויראון כל עדת בני ישראל וכתיב (ד) ויהושע את נון מלא רוח חכמה כי סבך משה את דיו עליו וישמעו אליו (ה) כל בני ישראל וגו' אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי כלבא בכפניה גללי מבלע (א) דכתיב (ב) נפש שכעה תבוט גופת ונפש רעבה כל מר מחוק א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי מטייל ואויל דיקלא בישא גבי קינא דשרכי (א) אמר ליה דבר זה כתוב בתורה שנוי בנביאים ומשולש בכתובים ותנן במתניתין ותנינא בברייתא כתוב בתורה דכתיב (א) ויילך עשו אל ישמעאל שנוי בנביאים דכתיב (ב) ויתלקמו אל יפתח אנשים רקים (ו) והיו עמו ומשולש בכתובים דכתיב (ג) כל עוף למינו ישכון ובני אדם לדומה לו תנן במתני' (א) כל המחובר למאטא טמא כל המחובר לטהור טהור ותנינא בברייתא (ב) רבי אליעזר אומר לא לחנם הלך וזויר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי קרית חבדך ולא ענך (א) רמי גודא רבה שדי ביה א"ל (א) יען טהרתך ולא טהרת משומאתך לא טהרי עוד אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בירא דשתית מיניה לא תשרי ביה קלא א"ל דכתיב (א) לא תתעב אדומי כי אחיך הוא ולא תתעב מצרי כי גר היית בארצו אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי אי דלית דורא דלינא ואי לא לא דלינא אמר ליה דכתיב (א) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלך (א) רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בר הוינן וזערי לגביר השתא דקשינא לדרדקי אמר ליה מעיקרא כתיב (א) וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ולכסוף כתיב